

Brüssel, 1. juuli 2026
(OR. en)

11287/26

Institutsioonidevaheline
dokument:
2025/0268(NLE)

ATO 34
CADREFIN 318

MENETLUSE TULEMUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Kuupäev:	29. juuni 2026
Saaja:	Delegatsioonid
Eelmise dok nr:	10568/26
Teema:	Ettepanek: NÕUKOGU MÄÄRUS, millega kehtestatakse Leedus asuva Ignalina tuumaelektrijaama dekomissioneerimise abiprogramm ajavahemikuks 2028–2034 ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) 2021/101 – Osaline üldine lähenemisviis

Delegatsioonidele edastatakse lisas nõukogu 29. juuni 2026. aasta istungil (tööhõive, sotsiaalpoliitika, tervise- ja tarbijakaitseküsimused) kokku lepitud osalise üldise lähenemisviisi tekst järgmise ettepaneku kohta: nõukogu määrus, millega kehtestatakse Leedus asuva Ignalina tuumaelektrijaama dekomissioneerimise abiprogramm ajavahemikuks 2028–2034 ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) 2021/101.

2025/0268 (NLE)

Ettepanek

NÕUKOGU MÄÄRUS,

**millega kehtestatakse Leedus asuva Ignalina tuumaelektrijaama dekomissioneerimise
abiprogramm ajavahemikuks 2028–2034 ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL)
2021/101**

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse 2003. aasta ühinemisakti, eriti selle artiklit 56 ja sellele lisatud protokolli nr 4
artikli 3 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

ning arvestades järgmist:

- (1) 2003. aasta ühinemisaktile¹ lisatud protokolli nr 4 (Ignalina tuumaelektrijaama kohta) kohaselt võttis Leedu kohustuse sulgeda Ignalina tuumaelektrijaama esimene reaktor 31. detsembriks 2004 ja teine reaktor 31. detsembriks 2009 ning need reaktorisõlmed seejärel dekomissioneerida.
- (2) Kooskõlas ühinemisaktis võetud kohustustega ning liidu abiga sulges Leedu kaks reaktorit tähtaegselt ning tegi märkimisväärsed edusamme nende dekomissioneerimiseks. Kiirgusohu vähendamise jätkamiseks on vaja teha täiendavat tööd. Olemasolevate hinnangute kohaselt on selleks pärast 2027. aastat vaja täiendavaid rahalisi vahendeid.

¹ ELT L 236, 23.9.2003, lk 944, ELI: http://data.europa.eu/eli/treaty/acc_2003/act_1/pro_4/sign.

- (3) Käesoleva määrusega hõlmatud tuumaelektrijaama dekomissioneerimine peab toimuma kooskõlas õigusaktidega, mis käsitlevad tuumaohutust, s.o nõukogu direktiiv 2009/71/Euratom², ja jäätmekäitlust, s.o nõukogu direktiiv 2011/70/Euratom³. Vastavalt neile õigusaktidele jääb lõplik vastutus tuumaohutuse ning kasutatud tuumkütuse ja radioaktiivsete jäätmete ohutu käitlemise eest Leedu kanda.
- (4) Tunnistades, et Nõukogude Liidu ajast pärineva kahe 1 500 MW RBMK-tüüpi reaktoriga Ignalina tuumaelektrijaama tegevuse varajane lõpetamine ja sellele järgnev dekomissioneerimine oli pretsedenditu ja pani Leedule erakordse rahalise koorma, mis ei vastanud riigi suurusele ega majanduslikule tugevusele, sätestati 2003. aasta ühinemisaktile lisatud protokollis nr 4, et liidu abi tuumarajatiste dekomissioneerimise abiprogrammi raames, mida antakse Leedus Ignalina aatomielektrijaamale (edaspidi „programm“), jätkatakse katkematult ja seda pikendatakse pärast 2006. aastat järgmiste finantsperspektiivide raames.
- (5) [Käesoleva määrusega kehtestatakse programmi esialgne rahastamispakett.]
- (6) Programmi rakendamisel tuleb tagada järjepidevus, sidusus ja koostöö muude liidu poliitikavaldkondade ja programmidega, eelkõige tuumaohutuslase koostöö ja dekomissioneerimise instrumendiga, mis on loodud nõukogu määrusega [XXX]⁴.

² Nõukogu direktiiv 2009/71/Euratom, 25. juuni 2009, millega luuakse tuumaseadmete tuumaohutust käsitlev ühenduse raamistik (ELT L 172, 2.7.2009, lk 18, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2009/71/oj>).

³ Nõukogu 19. juuli 2011. aasta direktiiv 2011/70/Euratom, millega luuakse ühenduse raamistik kasutatud tuumkütuse ja radioaktiivsete jäätmete vastutustundlikuks ja ohutuks käitlemiseks (ELT L 199, 2.8.2011, lk 48, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2011/70/oj>).

⁴ NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) .../..., millega luuakse tuumaohutuslase koostöö ja dekomissioneerimise instrument ajavahemikuks 2028–2034 ning tunnistatakse kehtetuks määrused (Euratom) 2021/100 ja (Euratom) 2021/948 (ELT, ..., ... ELI: ...).

- (7) Kiiresti muutuvast majanduslikus, sotsiaalses ja geopoliitilises keskkonnas on hiljutised kogemused näidanud, et mitmeaastane finantsraamistik ja liidu rahastamisprogrammid peaksid olema paindlikumad. Seepärast tuleks kooskõlas programmi eesmärkidega, ning tagades ajavahemikuks 2028–2034 ette nähtud eelarveeraldiste tegemise ja eelarve täitmise piisava prognoositavuse, võtta rahastamisel nõuetekohaselt arvesse muutuvaid poliitilisi vajadusi ja liidu prioriteete, mis on kindlaks määratud komisjoni avaldatud asjakohastes dokumentides, Euroopa Parlamendi resolutsioonides ja nõukogu järeldustes.
- (8) Programmi suhtes kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL, Euratom) 2024/2509⁵. Selles on sätestatud liidu üldeelarve koostamise ja täitmise reeglid, sealhulgas reeglid sihttoetuste, auhindade, mitterahaliste annetuste, hangete, eelarve kaudse täitmise, finantsabi, rahastamisvahendite ja eelarveliste tagatiste kohta.

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. septembri 2024. aasta määrus (EL, Euratom) 2024/2509, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid (ELT L, 2024/2509, 26.9.2024, ELI:<http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj>).

- (9) Vastavalt määrusele (EL, Euratom) 2024/2509, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL, Euratom) nr 883/2013⁶, nõukogu määrusele (EÜ, Euratom) nr 2988/95⁷, nõukogu määrusele (Euratom, EÜ) nr 2185/96⁸ ja nõukogu määrusele (EL) 2017/1939⁹ tuleb liidu finantshuve kaitsta proportsionaalsete meetmetega, mis hõlmavad õigusnormide rikkumise ja pettuste ärahoidmist, avastamist, korrigeerimist ja uurimist, kaotatud, alusetult väljamakstud või ebaõigesti kasutatud summade tagasinõudmist ja vajaduse korral halduskaristuste kehtestamist. Eelkõige võib Euroopa Pettustevastane Amet (OLAF) kooskõlas määrustega (EL, Euratom) nr 883/2013 ja (Euratom, EÜ) nr 2185/96 korraldada juurdlusi, sealhulgas kohapealseid kontrolle ja inspekteerimisi, et teha kindlaks, kas on esinenud pettust, korruptsiooni või muud liidu finantshuve kahjustavat ebaseaduslikku tegevust. Vastavalt määrusele (EL) 2017/1939 võib Euroopa Prokuratuur uurida pettusi ja muid ebaseaduslikke toiminguid, mis mõjutavad liidu finantshuve, ja esitada nende kohta süüdistusi, nagu on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga (EL) 2017/1371¹⁰. Määruse (EL, Euratom) 2024/2509 kohaselt peab iga isik või üksus, kes saab liidu rahalisi vahendeid, tegema liidu finantshuvide kaitsel täielikult koostööd ja andma komisjonile, OLAFile, Euroopa Prokuratuurile ja Euroopa Kontrollikojale vajalikud õigused ja juurdepääsu ning tagama, et kolmandad isikud, kes on kaasatud liidu vahendite haldamisse, annaksid samaväärsed õigused.

⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. septembri 2013. aasta määrus (EL, Euratom) nr 883/2013, mis käsitleb Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdlusi ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1073/1999 ja nõukogu määrus (Euratom) nr 1074/1999 (ELT L 248, 18.9.2013, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/883/oj>).

⁷ Nõukogu 18. detsembri 1995. aasta määrus (EÜ, Euratom) nr 2988/95 Euroopa ühenduste finantshuvide kaitse kohta (EÜT L 312, 23.12.1995, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1995/2988/oj>).

⁸ Nõukogu 11. novembri 1996. aasta määrus (Euratom, EÜ) nr 2185/96, mis käsitleb komisjoni tehtavat kohapealset kontrolli ja inspekteerimist, et kaitsta Euroopa ühenduste finantshuve pettuste ja igasuguse muu eeskirjade eiramise eest (EÜT L 292, 15.11.1996, lk 2, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1996/2185/oj>).

⁹ Nõukogu 12. oktoobri 2017. aasta määrus (EL) 2017/1939, millega rakendatakse tõhustatud koostööd Euroopa Prokuratuuri asutamisel (ELT L 283, 31.10.2017, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2017/1939/oj>).

¹⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2017. aasta direktiiv (EL) 2017/1371, mis käsitleb võitlust liidu finantshuve kahjustavate pettuste vastu kriminaalõiguse abil (ELT L 198, 28.7.2017, lk 29, <http://data.europa.eu/eli/dir/2017/1371/oj>).

- (9A) Programmi tuleks rakendada nii, et liidu vahendite kasutamine oleks täiesti läbipaistev ja vastutustundlik, et säilitada liidu vahendite kasutamisega seoses üldsuse usaldus. Iga rakendamisetapi puhul tuleks läbipaistval viisil dokumenteerida ja põhjendada kõik finantsvajadused.
- (10) [Programmi tuleb rakendada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) XXX [tulemusraamistiku määrus]¹¹, millega kehtestatakse kulutuste jälgimise normid ja eelarve tulemusraamistik, sealhulgas normid, millega tagatakse määruse (EL, Euratom) 2024/2509 artikli 33 lõike 2 punktis d osutatud põhimõtte „ei kahjusta oluliselt“ ja punktis f osutatud soolise võrdõiguslikkuse põhimõtte ühtne kohaldamine, liidu programmide ja meetmete tulemuslikkuse seire ja aruandluse normid, liidu rahastamisportaali loomise normid, programmide hindamise normid ning muud horisontaalsed sätted, mida kohaldatakse kõigi liidu programmide suhtes, näiteks need, mis käsitlevad teavet, teabevahetust ja nähtavust.]
- (11) Käesolev määrus ei piira Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artiklite 107 ja 108 kohaselt tulevikus toimuvate riigiabi menetluste tulemusi.
- (12) Käesoleva määruse kohasel rahastamisel tuleks keskenduda tegevustele, millega toetatakse dekomissioneerimise ohutuseesmärkide saavutamist.

¹¹ ELT L..., ... lk.

- (13) Programm peaks sisaldama oskusteabe loomist ja kogemuste jagamist, eesmärgiga hoida selliseid teadmisi ja oskusteavet liidus, et tugevdada liidu tööstuse konkurentsivõimet, tehnoloogilist suveräänsust ja strateegilist autonoomiat tuumarajatiste dekomissioneerimise sektoris. Programmi raames dekomissioneerimisprotsessi ja jäätmete käitlemise kohta saadud oskusteavet ja kogemusi tuleks levitada liidus ja mujal, kooskõlas liidu poliitika ja eesmärkidega asjakohasel juhul ka kolmandatele riikidele, koordineeritud moel koos Teadusuuringute Ühiskeskuse (JRC) tegevuskohtades asuvate komisjoni tuumakäitistega, sest sellised meetmed annavad suurima ELi lisaväärtuse ning aitavad kaasa töötajate ja muu elanikkonna ohutusele ning keskkonnakaitsele. Koostöö ulatust, toimimist ja majanduslikke aspekte tuleks üksikasjalikult kirjeldada mitmeaastastes tööprogrammides ning neid võiks samuti käsitleda liikmesriikide vahelistes või liikmesriikide ja komisjoni vahelistes kokkulepetes.
- (13A) Programmiga tuleks tagada dekomissioneerimisega tegelevate töötajate ning üldsuse ja keskkonna kiirguskaitse kõrgeimad standardid, sealhulgas tervise- ja ohutusmeetmed, oskuste arendamine ja õiglasel töötingimused, järgides täielikult liidu õigusakte, standardeid ja ettevaatuspõhimõtet. Võttes arvesse tuumakäitiste ja radioaktiivsete jäätmete käitlemisega seotud võimalikke tõsiseid ja pikaajalisi riske, tuleks kõigis programmi tegevustes vältida ebamõistliku koormuse tekitamist tulevastele põlvkondadele.

- (14) JRC peaks koordineeritud moel hõlbustama oskusteabe levitamist dekomissioneerimise kohta liidu eri sidusrühmade seas, näiteks tehes turuanalüüsi, vaadates läbi ja hinnates teadmishajadusi liidus ja vajaduse korral ka kolmandates riikides, määrates kindlaks võimalikud koostöösuunad, huvitatud sidusrühmad ja valdkonnad, kus programmi rakendamisel loodud oskusteave annaks suurimat lisaväärtust, ning töötades välja oskusteabe jagamise vormid. Loodud oskusteabe levitamist peaks rahastama JRC. Igal liikmesriigil peaks olema võimalus alustada oskusteabe levitamiseks sidemete arendamist ja teabevahetust. Asjakohasel juhul võib selline teabevahetus hõlmata kolmandaid riike, vastavuses liidu strateegiliste huvide ja prioriteetidega, kooskõlas ja vastastikusel täiendavuses Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse [XXX] [Globaalne Euroopa]¹² ja nõukogu määruse [XXX] [INSC-D]¹³ alusel võetavate meetmetega. Programmi raames loodud teadmised peaksid eelkõige tugevdama liidu suutlikkust. Igasugune levitamine väljaspool liitu peaks tagama liidu julgeolekuhuvid, intellektuaalomandi, teabe tundlikkuse ja konfidentsiaalsuse ning tehnoloogilise juhtpositsiooni asjakohase kaitse.
- (15) Käesoleva määrusega hõlmatud Ignalina tuumaelektrijaama dekomissioneerimisel tuleks kasutada saadavaid parimaid tehnilisi teadmisi ning võtta nõuetekohaselt arvesse kasutusel kõrvaldatavate seadmete laadi ja tehnilisi näitajaid, et tagada ohutus ja võimalikult suur tõhusus, võttes seejuures arvesse Euroopa ja rahvusvahelisi parimaid tavasid, et tagada dekomissioneerimistegevuse tõhus elluviimine.

¹² ELT L..., ... lk.

¹³ ELT L..., ... lk.

- (16) Programmi rakendamise tõhusus tuleks optimeerida Ignalina tuumaelektrijaamas dekomissioneerimisega tegeleva tööjõu proportsionaalse vähendamise ja ümberkorraldamise kaudu. Võttes arvesse [ajavahemikus 2028–2034] toimuvat demonteerimist ja Ignalina tuumaelektrijaama valikut tellida reaktorišahtide keskosade täielik demonteerimine allhanke korras, peaks dekomissioneerimisega tegeleva tööjõu vähendamise eesmärk olema üks kolmandik võrreldes täistööajale taandatud töötajate arvuga 2024. aasta lõpus. Kui see on asjakohane, võib töötajatele, keda tööjõu ümberkorraldamine ja allhankeprotsess mõjutab, pakkuda sihipärast juurdepääsu ümberõppe, täiendõppe ja ümberpaigutamise võimalustele.
- (17) Leedu ja Euroopa Komisjon peaksid tagama dekomissioneerimisprotsessi edenemise tõhusa seire ja kontrolli, et käesoleva määrusega eraldatavad rahalised vahendid omandaksid suurima liidu lisaväärtuse, ehkki lõplik vastutus dekomissioneerimise eest jääb Leedu kanda. Seire ja kontrolli hulka kuulub edusammude tõhus mõõtmine ning vajaduse korral parandusmeetmete võtmine. Selleks on loodud seire- ja teavitamisfunktsiooniga komitee, mille kaaseesistujateks on komisjoni ja Leedu esindajad, nagu on täpsustatud tööprogrammides.
- (18) Programmile määratud assigneeringute summat peaks olema võimalik läbi vaadata, tuginedes rakendamisaruande tulemustele.

- (19) Käesoleva määruse raames kaasrahastatavaid tegevusi tuleks käsitleda Leedu poolt määruse (Euratom) 1369/2013¹⁴ kohaselt esitatud dekomissioneerimiskava ja selle järgnenud versioonide raames. Selles dekomissioneerimiskavas määratakse kindlaks programmi kohaldamisala, dekomissioneerimise lõpptulemus ja lõppkuupäev; see hõlmab dekomissioneerimistegevusi, nendega seotud ajakava, kulusid ja vajaminevat personali. Kui see on asjakohane, peaks Leedu kooskõlas Leedu õigusnormidega või lühema aja jooksul iga olulise sündmuse korral, mis sisuliselt mõjutab kõnealust kava, esitama komisjonile ajakohastatud dekomissioneerimiskava, et komisjon saaks seda mitmeaastaste tööprogrammide ettevalmistamisel arvesse võtta.
- (20) Programmi raames võetavad tegevused tuleks viia ellu liidu ning Leedu ühisel finantseerimisel. Maksimaalne ELi-poolse kaasrahastamise määr on sätestatud kooskõlas eelmiste programmide kaasfinantseerimise tavadega. Võttes arvesse võrreldavate liidu programmide praktikat ja Leedu majanduse tugevamat seisust, ei tohiks [liidu kaasrahastamise määr] alates programmi kehtestamisest kuni käesoleva määruse alusel rahastatavate tegevuste rakendamise lõpuni [olla suurem kui 86 % rahastamiskõlblikest kuludest]. Ülejäänud kaasrahastamine peaks pärinema Leedult ja muudest allikatest kui liidu eelarve, näiteks rahvusvahelistelt finantseerimisasutustelt ja teistelt rahastajatelt.
- (21) Kontrollikoja eriaruannet nr 22/2016¹⁵ ning selles esitatud soovitusi ja komisjoni vastust võeti nõuetekohaselt arvesse.
- (21A) Euroopa Parlamendi seadusandlik resolutsioon ettepaneku kohta võtta vastu nõukogu määrus, millega kehtestatakse Leedu Ignalina tuumaelektrijaama dekomissioneerimise abiprogramm (Ignalina programm) ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 2021/101, on teatavaks võetud.

¹⁴ Nõukogu määrus 1369/2013 ja nõukogu määrus (EL) 2021/101 liidu toetuse kohta tuumarajatiste dekomissioneerimise abiprogrammile Leedus (ELT L 346, 20.12.2013, lk 7, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1369/oj>).

¹⁵ Eriaruanne nr 22/2016 „ELi tuumarajatiste dekomissioneerimise abiprogrammid Leedus, Bulgaarias ja Slovakkias: alates 2011. aastast on tehtud mõningaid edusamme, kuid oluliste probleemide lahendamine seisab veel ees“, Euroopa Kontrollikoda.

- (22) Programm kuulub direktiivi 2011/70/Euratom kohaselt Leedu riikliku programmi kohaldamisalasse.
- (23) Selleks et tagada käesoleva programmi eesmärkide ühetaolised rakendamistingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011¹⁶.
- (24) Käesoleva määrusega ette nähtud liidupoolse rahastamise rakendamise meetodite ja vormide valikul tuleks lähtuda nende võimest saavutada tegevuste erieesmärke ja anda tulemusi, võttes eelkõige arvesse kontrollidega seotud kulusid, halduskoormust ja eeldatavat nõuete täitmata jätmisega seotud riski. Sealhulgas tuleks kaaluda kindlasummaliste maksete, ühtsete määrade ja ühikuhindade kasutamist, samuti kuludega sidumata rahastamist, millele on osutatud määruse (EL, Euratom) 2024/2509 artikli 125 lõike 1 punktis a.
- (25) Programmiga asendatakse nõukogu määrusega (EL) 2021/101 ajavahemikuks 1. jaanuarist 2021 kuni 31. detsembrini 2027 kehtestatud programm. Kõnealune määrus tuleks seetõttu kehtetuks tunnistada,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

¹⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj>).

Artikkel 1

Sisu

1. Käesoleva määrusega kehtestatakse Leedu Ignalina tuumaelektrijaama dekomissioneerimise abiprogramm (edaspidi „programm“) [ajavahemikuks 1. jaanuarist 2028 kuni 31. detsembrini 2034].
2. Käesolevas määruses sätestatakse samuti programmi eesmärgid, eelarve [ajavahemikuks 1. jaanuarist 2028 kuni 31. detsembrini 2034] ning liidupoolse rahastamise vormid ja reeglid.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „dekomissioneerimine“ – haldus- ja tehnilised meetmed, millega vabastatakse rajatis reguleerivast kontrollimisest kas osaliselt või täielikult ning mille eesmärk on tagada pikaajaline üldsuse ja keskkonna kaitse jääkradionukliidide taseme alandamisega materjalides ja rajatise asukohas;
- 2) „dekomissioneerimiskava“ – dokument, mis sisaldab üksikasjalikku teavet kavandatud dekomissioneerimise kohta ning mis hõlmab järgmist: valitud dekomissioneerimisstrateegia; dekomissioneerimistegevuste ajakava, liik ja järjekord; kasutatav jäätmekäitlusstrateegia, sealhulgas kontrollimine ja heakskiitmine; kavandatud lõppseis; dekomissioneerimisel tekkinud jäätmete ladustamine ja kõrvaldamine; dekomissioneerimise ajakava; hinnangulised kulud dekomissioneerimise lõpuleviimiseks ning eesmärgid, eeldatavad tulemused, vahe-eesmärgid, kavandatud tähtajad ja vastavad dekomissioneerimise põhinäitajad, sealhulgas omandatud väärtusel põhinevad näitajad. Programmi valmistab ette tuumaseadme loa omaja ja programmi võetakse arvesse mitmeaastase finantsraamistiku töökavades.

Programmi eesmärgid

1. Programmi üldeesmärgid on järgmised:

- a) aidata Leedul rakendada Ignalina tuumaelektrijaama dekomissioneerimist, pöörates erilist tähelepanu kiirgusohutusega seotud probleemide lahendamisele ja programmi rakendamise tõhususe optimeerimisele tööjõu proportsionaalse vähendamise ja ümberkorraldamise kaudu;
- b) koguda teadmisi tuumarajatiste dekomissioneerimise protsessi ja dekomissioneerimistegevuse käigus tekkivate radioaktiivsete jäätmete käitlemise kohta, saades konkreetseid teadmisi dekomissioneerimise ja jäätmekäitluse küsimustes, nagu juhtimise parimad tavad, tehnoloogilised probleemid ning, kui see on saavutatav, dekomissioneerimisega tegelevate töötajate ja üldsuse tervise- ja ohutusprotokollid, pöörates erilist tähelepanu radioaktiivsete materjalide põhjustatud keskkonnareostuse ja kahjuliku tervisemõju ennetamisele.

Esimese lõigu punktis b nimetatud teadmisi levitatakse liidu tasandil ja mujal, kooskõlas liidu poliitika ja eesmärkidega asjakohasel juhul ka kolmandatele riikidele, kõigis asjakohastes valdkondades, arendades liidu võimalikku sünergia tuumaohutusalase koostöö ja dekomissioneerimise instrumendi (INSC-D) raames, nagu on sätestatud määruse (Euratom) [XXX] artiklis [X].

2. Teadusuuringute Ühiskeskus koordineerib lõike 1 esimese lõigu punktis b nimetatud teadmiste korrastamist ja levitamist liikmesriikidele ja kooskõlas liidu poliitika ja eesmärkidega asjakohasel juhul ka kolmandatele riikidele, tagades samal ajal liidu julgeolekuhuvide, intellektuaalomandi, teabe tundlikkuse ja konfidentsiaalsuse ning tehnoloogilise juhtpositsiooni asjakohase kaitse. Neid tegevusi rahastatakse INSC-D programmist ja liit rahastab neid 100 % ulatuses rahastamiskõlblikest kuludest.
3. Programmi erieesmärk on Ignalinas asuva tuumajaama seadmete ja reaktorišahtide demonteerimine ja saastest puhastamine kooskõlas dekomissioneerimiskavaga, sealhulgas dekomissioneerimisest tulenevate radioaktiivsete jäätmete käitlemine, ning dekomissioneerimistegevusest tulenevate radioaktiivsete jäätmete ja vanade jäätmete ohutu käitlemise jätkamine.
4. Programmi raames elluviidavate tegevuste loetelu on esitatud lisas. Komisjon võib programmi eesmärkide saavutamiseks määratleda lisas loetletud tegevuste sisu üksikasjalikumalt rakendusaktidega. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 11 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 4

Eelarve

1. Programmi rakendamise esialgne rahastamispakett ajavahemikuks 1. jaanuarist 2028 kuni 31. detsembrini 2034 on 678 000 000 eurot (jooksevhindades).
2. Pikemalt kui ühe eelarveaasta vältel toimuvate meetmetega kaasnevad eelarvelised kulukohustused võib jagada aastasteks osamakseteks mitmele aastale.

3. Assigneeringuid võib kanda liidu eelarvesse ka pärast 2034. aastat, et katta vajalikud kulud ja hallata meetmeid, mida ei ole programmi lõpuks veel lõpule viidud.
4. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud rahastamispaketti ning artiklis 5 osutatud täiendavaid vahendeid võib kasutada ka programmi rakendamiseks antava tehnilise ja haldusabi jaoks, näiteks ettevalmistus-, seire-, kontrolli-, auditi- ja hindamistegevuseks, ettevõtete infotehnoloogiasüsteemide ja -platvormide arendamiseks, teabe- ja kommunikatsioonialasteks ning nähtavusega seotud tegevusteks, sh liidu poliitiliste prioriteetide tutvustamiseks ning muuks tehniliseks ja haldusabiks või personaliga seotud kuludeks, mida komisjon programmi haldamisel kannab.]

Artikkel 5

Täiendavad vahendid

1. Liikmesriigid, liidu institutsioonid, organid ja asutused, kolmandad riigid, rahvusvahelised organisatsioonid, rahvusvahelised finantsasutused või muud kolmandad isikud võivad programmi täiendavalt rahaliselt või mitterahaliselt toetada. Täiendavat rahalist toetust käsitatakse sihtotstarbelise välistuluna määruse (EL, Euratom) 2024/2509 artikli 21 lõike 2 punkti a, d või e või artikli 21 lõike 5 tähenduses.

2. Vahendeid, mis on liikmesriikidele eraldatud koostöös liikmesriikidega toimuva eelarve täitmise raames, võib liikmesriikide palvel teha programmi jaoks kättesaadavaks. Komisjon haldab neid vahendeid otse või kaudselt kooskõlas määruse (EL, Euratom) 2024/2509 artikli 62 lõike 1 punktiga a või c. Sellised vahendid täiendavad käesoleva määruse artikli 4 lõikes 1 osutatud summat. Kõnealuste vahendite kasutamisel peetakse silmas asjaomase liikmesriigi huve. Kui komisjon ei ole võtnud eelarvet otse või kaudselt täites juriidilist kohustust programmi jaoks selliselt kättesaadavaks tehtud täiendavate summade osas, võib vastavad kulukohustustega sidumata summad asjaomase liikmesriigi taotlusel ühte või mitmesse vastavasse lähteprogrammi tagasi kanda.

Artikkel 6

Alternatiivne, kombineeritud ja kumulatiivne rahastamine

1. Programmi rakendatakse koostoimes muude liidu programmidega. Meede, mis on saanud liidu toetust mõnest teisest programmist, võib saada toetust ka käesoleva programmi alusel. Vastava rahalise toetuse suhtes kohaldatakse liidu asjaomase programmi reegleid või alternatiivina kohaldatakse kõigi toetuste suhtes ühtseid reegleid ja võetakse üks juriidiline kohustus. Kui liidu rahaline toetus põhineb rahastamiskõlblikel kuludel, ei tohi liidu eelarvest antav kumulatiivne toetus ületada meetme rahastamiskõlblike kulude kogusummat ja selle võib arvutada proportsionaalselt kooskõlas toetuse tingimusi käsitlevate dokumentidega.

2. Programmikohaseid väljavalimismenetlusi võib ühiselt korraldada eelarve otsese või kaudse täitmise raames liikmesriikide, liidu institutsioonide, organite ja asutuste, kolmandate riikide, rahvusvaheliste organisatsioonide, rahvusvaheliste finantsasutuste või muude kolmandate isikutega („ühise väljavalimismenetluse partnerid“), tingimusel et on tagatud liidu finantshuvide kaitse. Selliste menetluste suhtes kohaldatakse ühtseid reegleid ja nendega kaasnevad ühtsed juriidilised kohustused. Selleks võivad ühise väljavalimismenetluse partnerid teha programmi jaoks kättesaadavaks vahendid kooskõlas käesoleva määruse artikliga 5 või delegeerida väljavalimismenetluse rakendamise partneritele, kui see on kohaldatav kooskõlas määruse (EL, Euratom) 2024/2509 artikli 62 lõike 1 punktiga c. Ühise väljavalimismenetluse partnerite esindajad võivad kuuluda ka määruse (EL, Euratom) 2024/2509 artikli 153 lõikes 3 osutatud hindamiskomisjoni.

Artikkel 7

Liidu rahastuse rakendamine ja vormid

1. Programmi rakendatakse kooskõlas määrusega (EL, Euratom) 2024/2509, kas täites eelarvet otse või kaudselt koos kõnealuse määruse artikli 62 lõike 1 punktis c osutatud üksustega.
2. Liidu rahalisi vahendeid võib programmi raames anda mis tahes kujul kooskõlas määrusega (EL, Euratom) 2024/2509, eelkõige auhinnana, hankena ja mitterahalise annetusena.

Artikkel 8

Rahastamiskõlblikkus

1. Liidu rahastamist võib anda üksnes tegevustele, millega täidetakse artiklis 3 osutatud eesmäärke.
2. Määruse (EL, Euratom) 2024/2509 artiklis 110 osutatud tööprogrammides võib täiendavalt täpsustada käesolevas määruses sätestatud rahastamiskõlblikkuse kriteeriume või kehtestada üksikasjalikumad rahastamiskõlblikkuse kriteeriumid erimeetmete jaoks, et tagada käesoleva määruse artiklis 3 sätestatud eesmärkide saavutamine.

Artikkel 9

Kaasrahastamismäärad

Liidu suurim kaasrahastamismäär programmi raames on [86]%. Ülejäänud rahastamine pärineb Leedult ja muudest täiendavatest allikatest kui liidu eelarve.

Artikkel 10

Tööprogramm

1. Programmi rakendatakse määruse (EL, Euratom) 2024/2509 artiklis 110 osutatud tööprogrammide kaudu. Tööprogrammid võetakse vastu kooskõlas artikli 11 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.
2. Tööprogrammid kajastavad rakendatavat dekomissioneerimiskava, mis on programmi seire ja hindamise aluseks.

Artikkel 11

Komitee

1. Komisjoni abistab komitee. Kõnealune komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.
2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.
3. Kui komitee arvamus saadakse kirjaliku menetlusega, lõpetatakse nimetatud menetlus ilma tulemust saavutamata, kui arvamuse esitamisele ettenähtud tähtaja jooksul komitee eesistuja nii otsustab või kui komitee liikmete enamus seda taotleb.

Artikkel 12

Kehtetuks tunnistamine

Määrus (EL) 2021/101 tunnistatakse kehtetuks alates 1. jaanuarist 2028.

Artikkel 13

Üleminekusätted

1. Käesolev määrus ei mõjuta nende meetmete jätkamist ega muutmist, mis on algatatud määruse (EL) 2021/101 alusel, ning mille suhtes jätkatakse kõnealuse määruse kohaldamist kuni nende lõpetamiseni.
2. Programmi rahastamispaketist võib katta ka tehnilise ja haldusabi kulusid, mis on vajalikud selleks, et tagada üleminek programmi ja määruse (EL) 2021/101 alusel vastu võetud meetmete vahel.

Artikkel 14

Jõustumine ja kohaldamine

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Seda kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2028.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel,

Nõukogu nimel
eesistuja

LISA

Artikli 3 lõikes 3 sätestatud eieesmärgi alla kuuluvad Leedu poolt määruse (EL) nr 1369/2013 ja selle hilisemate muudatuste kohaselt esitatud dekomissioneerimiskavas sisalduvad tegevused, eelkõige järgmised.

I) Reaktorišahtide demonteerimine:

- 1) üla- ja alaosade demonteerimise ja saastest puhastamise lõpuleviimine (vastavalt tsoonid R1 ja R2);
- 2) auru-trummelseparaatorite demonteerimise lõpuleviimine;
- 3) reaktorisüdamikud (tsoon R3):
 - a) demonteerimistehnoloogia projekteerimine ja litsentsimine;
 - b) demonteerimisseadmete paigaldamine ja töökorda seadmine;
 - c) reaktorišahtide keskosade demonteerimine ning saastest puhastamine vastavalt dekomissioneerimiskavale; programmi edusamme mõõdetakse eemaldatud materjalide koguses ja liikides ning omandatud väärtuse kaudu;
 - e) reaktori jäätmete ajutise hoidla käitamine.

II) Ehitiste lammutamise programmi elluviimine. Edusamme selle eesmärgi saavutamisel mõõdetakse lammutatud ehituste hulgas ning omandatud väärtuse kaudu.

- III) Optimeeritakse Ignalina tuumajaama dekomissioneerimise programmi tõhusust, eelkõige selles osaleva tööjõu (töötajate) proportsionaalse vähendamise ja ümberkorraldamise kaudu. Pidades silmas kavandatud demonteerimistegevust ja võttes arvesse Ignalina tuumaelektrijaama valikut tellida reaktorišahti keskosade täielik demonteerimine allhanke korras, on dekomissioneerimisega tegeleva tööjõu vähendamise eesmärk üks kolmandik võrreldes täistööajale taandatud töötajate arvuga 2024. aasta lõpus. Kui see on asjakohane, võib töötajatele, keda ümberkorraldamine ja allhankeprotsess mõjutab, pakkuda sihipärast juurdepääsu ümberõppe, täiendõppe ja ümberpaigutamise võimalustele. Edusamme mõõdetakse konkreetsete põhiliste tulemusnäitajate suhtes, mis on heaks kiidetud rakendatavates tööprogrammides.
- IV) Ohutu dekomissioneerimine, vanade jäätmete ohutu käitlemine kuni ladustamise või kõrvaldamiseni (sõltuvalt jäätmete liigist), sealhulgas jäätmekäitlustaristu ja maapinnalähedase hoidla rajamine. See tuleb ellu viia kooskõlas dekomissioneerimiskavaga vastavalt selle lõplikule läbivaatamisele. Programmi edusamme mõõdetakse ohutult ladustatud või kõrvaldatud jäätmete koguses ja liikides ning omandatud väärtuse kaudu.
- V) Kiirgusohu vähendamine. Seda eesmärki mõõdetakse meetmete ja rajatise ohutushinnangute abil, tehes kindlaks võimaliku kokkupuute tekkimise viisid ja hinnates kokkupuute tõenäosust ja ulatust.

Artikli 3 lõikes 3 sätestatud erieesmärk ei hõlma kasutatud tuumkütuse ja radioaktiivsete jäätmete lõppladustamist sügavates geoloogilistes kihtides asuvas ladustuspaigas ega sügavates geoloogilistes kihtides asuva ladustuspaiga rajamise rahastamist.